

עין משפט
נר מצוה

צנ א מיי פ"ז מהל' מנה
הלכה 1:
צד ב ג מיי פ"ח שס
הלכה 1:
צה ד מיי שס ה' 7
וסמך עשין מה'
טוש"ע א"ח סי' מעג
סק"פ 1:
ה גמיי פ"ז מהל' ממריס
הלכה 1:

תורה אור השלם

1. ואמרתי וזבח פסח הוא ל' אשר פסח על פתי בני ישראל במצרים בגנפו את מצרים ואת פתני העזל ויקד העם וישתחו: שמות יב כז
2. ויאפו את הבצק אשר הוציא ממצרים עגת מצות כי לא המץ בי גרשו ממצרים ולא יבלו להתחממה וגם צדה לא עשו להם: שמות יב לט
3. ויקרו את חיהם בעבודה קשה בוחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בקרי: שמות יב יד
4. והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים: שמות יג ה
5. ואותו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו: שמות יג כג
6. ואמר אל זקני עירו בגנו זה סוד ומדה איננו שמע בקולו וזלל וסבא: דברים כ ב

מוסף רש"י

מדהוה ליה למכתב בגנו הוא. סולר ומיה ומשמע הוא שקה בפניו ומסכוו זה, שמראה נאצטע עליו ולא סומין (טהורדין ע"א).

רבינו חננאל

אמר רבא מצה צריך להגביה כשאומר מצה זו שאנו אוכלין וכו'. וכן מרור צריך להגביהו אבל בשר אינו צריך להגביהו מפני שראיה כמקדיש בשר ואוכל קדישים בחוץ. אמר רב אחא בר יעקב סומא פסול לומר הגדה כו'. והאי קאמר כישר הוא לומר הגדה, דמצה בזמן הזה אהו בר יעקב סבר מצה בזמן הזה דאורייתא, והא איהו דאמר בסוף פירקין מצה בזמן הזה דרבנן, ופרקינן קסבר כל דתקינן רבנן טעין דאורייתא תקין. מאי בעבור זה בעבור מצה ומרור הוא.

קמז:

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

והותרם בגאולה. ת"ק לא פי' כיצד ופליגי במילתיה ר"ט ור"ע ר' טרפוין אינו חותם בצרוך שלא היה מאריך בדברי בקשה ולא היה אומר אלף הודאה ור"ע סבר דחותם זה בצרוך לפי שמאריך בדברי בקשה ואומר כן ה' אלהינו יגיענו כו' וקי"ל (עירונין דף טו:). הלכה כר' עקיבא מנחירו וכן מלינו בסנהדרין (דף כח.). גבי לא ירצה לו נשים וצריש חוקת הצמים (ב"ב דף כח.). דפליגי תנאי במילתיה דתנא קמא^ט:

והוא נאמר לפניו שירה חדשה (6) וכן נודה לך שיר חדש על גאולתנו. ר"ע דהכי תניא במילתא כל השירות לשון נקבה מוח' משירה דלעמיד דלשון זכר כלומר שהנקבה יש לה זכר לידה אף כל הנשים יש אחריהם זכר מוח' מלעמיד שאין אחריה זכר וכן יסק הפייטן^ט בזולת אי פתרוס שירות אלה לשון נקבה מיוסדים כי משועמם כיוולה וגו' תוקף שיר אחרון כוכבים לא יולדים שירו לה' שיר חדש כו' וגרסינן שס מן הצמים ומן הפסחים שחגיגת ארבעה עשר נאכלת קודם לפסח לפי שהפסח נאכל על השוע:^ט

גמ' לריד להגביה. כשהוא אומר מנה זו שאנו אוכלין: **בשר אין מגביה**. כשהוא אומר פסח שהיו אבותינו (במנצרים) אוכלים לא יגביה הבשר שהוא זכר לפסח: **ה"ג** **בשר אינו לריד להגביה ולא עוד אלא שגראה כמקדיש כו':** אין לריד להגביה. דהא לא מלי למימר פסח זה: רב יוסף ורב ששת מאורי עינים היו: **הא הוא דאמר**. צסיפא דהאי פירקא (דף קכ.). אחד זה ואחד זה דרבנן: **אחת**

רשב"ם
מתני' **שגשג דברים הללו**. (שלא פירש) [שפירש] טעמין: **גמ'** **לריד שיאמר**. פסוק זה ואותו הוציא משם שנריך להראות את עצמו כאילו יאל משם שאף אותנו גאל הקב"ה: **לריד להגביה**. כשאומר מנה זו שאנו אוכלין מרור זה שאנו אוכלין כדי להראותן למסוכים ומחצב מלוה צעיניהן וכן בתשובת הגאונים דהא דאמר לריד להגביה היינו זמני, זו דאגדת: **בשר**. שלט מיינ תבשילין אין לריד להגביה כשהן אומרים פסח שהיו אבותינו אוכלין ולא יגביה הבשר שהוא זכר לפסח: **ה"ג** **בשר אין לריד להגביה ולא עוד אלא שגראה כמקדיש כו':** אין לריד להגביה דהא לא מלי למימר פסח זה ולא עוד אלא אס היה מגביהו נראה כמי שמקדיש בהמתו מחיים לפסח: **פרט לסומין**. מדכתיב זה משמע שיכירוהו בראיית העין: רב ששת ורב יוסף מאורי עינים הוו: **קסברי רבנן**. רב ששת ורב יוסף: **רב אחא בר יעקב הוא דאמר**. צסיפא דהאי פירקא (דף קכ.). אחד זה ואחד זה מדרבנן: **טעין דאורייתא תקון**. וכסש שזמן שביית המקדש קיים פטור השתא נמי פטור ואינו מוציא אחריס ידי חובתן: **צעבור מנה ומרור הוא דאסא**. לכך אי אוכל מנה ומרור זכר למה שעשו לי בצאתי ממצרים. ורב ששת ורב יוסף גזירה שיה לא גמרי: **מתני'** **והוסס בגאולה**. מסיים את ההגדה בצרכת גאולה. והשתא לא מפרש היאך מנצין אותה ולקמן פליגי בה רבי טרפוין ורבי עקיבא בזהיא צרכה דלרבי

מסורת הש"ס
[א] (בבבב...)
[ב] (בבבב...)
[ג] (בבבב...)
[ד] (בבבב...)
[ה] (בבבב...)
[ו] (בבבב...)
[ז] (בבבב...)
[ח] (בבבב...)
[ט] (בבבב...)

הגהות הב"ח
(א) תו"כ ד"ה ה"ג ונא' לפניו שירה חדשה ובהסוף גרסינן ומהה לך:

גליון הש"ס
גמ' קסברי רבנן פסח ביה"ה דרבנן. עי' מגילה טו ע"ג טו"ס ד"ה ורי"י:

הגהות מהר"ב רישבורג
[א] רשב"ם ד"ה הללוהי וכו' מחיים וכו' י"ב י"ב חתמה הוא צמקאל כ"ד ה' וה"ל לבחוב חתם כפרש"י שם והגורה והגיה הוא צמקאל מ"א י"ג והמ"ל הגור והסנין לפירש"י וד"ק שם אלא שדרך הכתוב לסיים המהרה באותיות ה' וכה"ג הללוהי דהכא:

מוסף תוספות
א. דהכא מיידי בגאולה דלעותר. מוס' ר"פ.

מוסף תוספות
א. דהכא מיידי בגאולה דלעותר. מוס' ר"פ.

מוסף תוספות
א. דהכא מיידי בגאולה דלעותר. מוס' ר"פ.

טרפוין פותח בצרוך ואינו חותם בצרוך מידי דהוה אצרכת פירות וצרכת המנאות דכולה הודאה היא ולר' עקיבא חותם זה נמי בצרוך לפי שמוסקיף בה דברי רי"ז ובקשה: **כן יגיענו וגו'.** והיינו דעבדינן כר"ע מנחירו. ומ"ק דקאמר וחותם בגאולה אינו מנה שליש דא"כ אמאי עבדינן כר"ע הואיל ורבנן פליגי עליה הא אין הלכה כר"ע מנחירו והא דקאמר ת"ק וחותם בגאולה ד"ה היא ולא צא לנעט מילתיהו דר"ט ור"ע אלא לאשמעינן שמשיימין בצרכת גאולה דלא מימא אין מנצרינן כלל צסיס הגדה כי אס צרכת היין לצד על הכוס השני. ור'איה לדבר במסכת כתובות בפרק א"פ (דף טו.). דאיכא נמי פלוגמיהו דר' טרפוין ור"ע כה"ג דפליגי צסתם משנה דתנן הגיע וזמן ולא נישאו אוכלת משלו ואוכלת בתרומה ר' טרפוין אומר נותנין לה הכל בתרומה ר"ע אומר מחצה חולין ומחצה תרומה וכי היכי דפליגי התם ר"ט ור"ע צפירושא דלאוכלת בתרומה ולא תלתיא תנאי הוה הכי תלתיא תנאי הוה שהתם סתם דבכרין צין הכא צין כתובות והדר מפרש לה בפלוגמא דר"ט ור"ע. וחותם דתנא קמא סייס צעלמא ואינו חותם דר"ט חתימת סוף צרכה היא: **גמ' ט הללויה**. תיבה אחת היא כמו הילול כגון תחתיה א הגורה והצניה (יחזקאל מה) וכמו כן כסיה: **ידידיה**. ויקרא שמו ידידיה (ש"צ יב) נתן הנביא קרא כן לשלמה: **מרחציה**. כמו מרחצ: **אסא**. כלומר תיבה אחת היא ואין התיבה נחלקת לשנים: **לרב מאי**. מפליג פליג או אוסופי מוסקיף אצל רבה פשיטא דפליג מדקאמר בלבד: **הצניע**. דודי ר' חייא: **הללו כהן גיסא**. כסוף שיטה והי בתחלת שיטה אחת: **בהללוים הרבה**. בהללויה הרבה וכולהו הללויה דריש ליה הכי אלמא תיבה אחת היא: **בשהלה**. מהלה לדוד (מהלים קמה): **בשפלה**. תפלה לעני כי יעטוף (שם קב) תפלה למשה (שם ט): **בחדאה**. הודו לה' כי טוב (שם קלא): **שיר שצבורה**. או ישיר משה: **משה וישראל כו'.** כלומר באותו פשיטא לן דמשה וישראל צאתיה שעה שעלו מן היס תיקוניהו ולא היה מקודם לכן אצל הלל דראשי חדשים ומיסי טובים מי תיקנו: **על כל פרק ופרק**. ועל אס כל רגל ורגל. ועל כל צרה שלא תבא עליהן ליסגא מעליא נקט כלומר שאס ח"ו תהא צרה עליהן וישעו ממנה אומר אותה על גאולה כגון חנוכה: **דוד אמרן**. על המאורעות שאירעו: **כל אלו**. תפלות: **הללו** זה. בצפר תהלים שאנו אומרים על כל פרק ופרק: **משה וישראל אמרוהו**. דכתיב ציה (שם קטו) צלאת ישראל ממצרים היס ראה ויגוס ואח"כ קצעו דוד בצפרו: **אפשר ישראל שוטיין את פסחיהן**. מיליתא מצרים ועד דוד ולא אמרו עליו הללו: **ד"א פסלו** של מיכה **עומד צצני**. באותו מקוס דצימי דוד היה דכתיב ציה עד גלות כל הארץ (שופטים יח) וישראל אומרים הללו שכתבו צו (מהלים קטו) כמוהו יהיו עושיהם בתמיה אלא ודאי על היס נאמר תחלה ושוב לא פסק כך שמעת. ול"ג צצני כינוי הוא לגנאי כלומר עומד בשמחה: **וישראל אמרו ט לפניו ל"ג**. ואי גרס ליה מפרשינן ליה כמו צצני הצית צעורו קיים: **כנגד ציצור**. כנסת ישראל שנתבצא על גלותו והתפלל עליהן: **ניצוח וניגון לעסיד לנא**. כל מקוס שנאמר ניצוח למנצח צנגניות לעמיד לנא הוא מדבר. ולא ידענא היכי משמע אלף הכי הוה קיס להו: **ע"י סורגמן**. הוא אומר ואחר משמיע לרבים והיינו משכיל לחש לתורגמן: **לדוד**

